

COMITETUL NAȚIONAL ROMÂN ICOMOS

Dezbaterea: Transferul patrimoniului fostei biserici a manastirii Cotroceni in noua sa constructie - in concordanta cu Carta de la Venetia ?

București, 06.04.2009, Universitatea de Arhitectura si Urbanism "Ion Mincu"

Comitetul Național Român al ICOMOS a organizat în 06.04.2009 o dezbatere pe problematica generată de transferul unor bunuri de patrimoniu ale fostei biserici a mănăstirii Cotroceni în noua construcție ce restituie pe vechiul amplasament edificiul de cult demolat în 1984.

La această dezbatere au participat 29 de specialiști, arhitecți, istorici, restauratori, istorici de artă, arheologi. Lista acestora este prezentată în anexă. La o bună parte a discuțiilor participanții a luat parte și Domnul Theodor Paleologu, Ministrul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național căruia CNR ICOMOS îi mulțumește pentru precizările făcute cu privire la aspectele procedurale ale actelor de transfer, precum și pentru amabilitatea de a răspunde la întrebările puse de participanți.

Comitetul Național Român al ICOMOS ține să mulțumească Administrației Prezidențiale, personal Domnului dr. Bogdan Tătaru – Cazaban, Consilier de Stat, Doamnei dr. Adina Reșea, Director General al Muzeului Național Cotroceni, Doamnei dr. Roxana Theodorescu, Director general al Muzeului Național de Artă al României, colectivelor de conservatori din cele două muzee naționale, pentru oportunitatea pe care au avut-o participanții la dezbatere de a cunoaște la fața locului problematica transferului bunurilor de patrimoniu.

Suntem de asemenea recunoscători Doamnei dr. Doina Mândru și Domnului dr. Gheorghe Niculescu pentru expertizele prezentate, precum și Domnului dr. Ernest Oberlander pentru precizările făcute în deschiderea dezbaterii referitoare la deciziile Comisiei Naționale a Muzeelor și Colectiilor pe tema în discuție.

Participanții au luat notă de:

- concluziile expertizelor făcute de specialiștii desemnați de Ministrul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național și de asumarea acestora, în virtutea atribuțiilor sale legale, de către Comisia Națională a Muzeelor și Colectiilor,

- starea de conservare și expunere a iconostasului fostei biserici a mănăstirii Cotroceni, actualmente, împreună cu patrimoniul preluat de Stat de la biserica și mănăstirea Cotroceni, aflat în expunere și depozitare la MNAR,
- situația juridică a bunurilor supuse transferului decis de HG 194 din 2009,
- demararea lucrărilor de restaurare a frescelor prelevate și salvate din naosul și altarul fostei biserici a mănăstirii Cotroceni (cca 10% din suprafața naosului și altarului) păstrate la MNC,
- starea spațiilor MNC prevăzute pentru primirea patrimoniului fostei biserici a mănăstirii Cotroceni,
- situația lucrărilor la fosta biserică a mănăstirii Cotroceni, reconstrucție în baza deciziilor Administrației Prezidențiale fundamentate pe solicitările Fundației Cantacuzino.

În baza acestora, în cursul discuțiilor, participanții la dezbateri au ajuns la următoarele

Concluzii și recomandări

1. Primordial în toate deciziile afectând transferul patrimoniului fostei biserici a mănăstirii Cotroceni trebuie să fie interesul public general al conservării bunurilor în maxima lor autenticitate și evitarea asumării riscurilor ce ar putea pune în pericol existența sau starea de conservare a acestora, cu atât mai mult cu cât valoarea lor este una excepțională.

A fost subliniat faptul că dacă astăzi din punct de vedere tehnic este posibil să se asigure cu respectarea prevederilor normelor de conservare condiții de microclimat favorabile conservării pieselor indiferent unde acestea ar fi – teoretic - amplasate, montarea și demontarea iconostasului este o operațiune de risc maxim ce poate face caducă orice măsură de conservare sau restaurare ulterioară.

2. În decizii trebuie să fie luat în considerare interesul științific și general pentru o bună prezentare a patrimoniului în condiții de deplină securitate și conservare a bunurilor, de care trebuie să se bucure prin acces și vizitare un public cât mai larg.

Au fost exprimate păreri cu privire la modul actual de prezentare, care denaturează perspectiva tradițională asupra iconostasului unei biserici ortodoxe, dar s-au exprimat dubii serioase cu privire la capacitatea de relocare a iconostasului, din cauza structurii de susținere a acestuia, în spațiul altarului reconstruit la Cotroceni. S-au exprimat de asemenea dubii serioase că iconostasul ar putea fi amplasat în spațiile pivnițelor cantacuzine din motive de gabarit, dar și părerea că expunerea acestuia în spațiul boltit al pivnițelor nu ar fi în favoarea unei percepții corecte a piesei. Statutul Palatului Cotroceni, ca reședință Prezidențială, este, din punctul de vedere al accesului publicului o servitute în raport cu accesul liber la biserica reconstruită, consideră participanții la discuție.

3. Restituirea volumetrică a fostei biserici a mănăstirii Cotroceni este un lucru legitim, dar lucrările în curs nu vor putea conduce la mai mult decât o reconstrucție lipsită de autoritatea originalului, lucru evident dacă sunt luate în considerare atributele autenticității pierdute.

Au fost exprimate critici la adresa tehnicilor constructive și detaliilor arhitecturale ce par a nu fi corespunzătoare nevoii de protejare a puținelor piese autentice ale construcției (stâlpii pridvorului și cei ai pronaosului). Discuțiile au reliefat faptul că este necesară stabilirea regimului construcției în raport cu statutul de monument, în conformitate cu principiile și doctrina contemporană și în baza normelor legale de clasare, în vederea reglementării competențelor de avizare a lucrărilor de finisare a interiorului.

4. Participanții au fost unanimi în a aprecia premiera, utilitatea și oportunitatea dezbaterii în cadru profesional a problemelor ridicate de propusa transferare a unor bunuri de patrimoniu de la MNAC în cadrul MNC și susțin continuarea recursului la dialog profesional în spectrul clarificărilor teoretice, doctrinare, de monitorizare și control a situației în speță.

A fost reliefat faptul că aceste clarificări sunt importante ca precedent pentru situații relativ similare. Comitetul Național Român al ICOMOS își manifestă disponibilitatea de a fi și pe viitor cadrul de organizare a unor astfel de dezbateri și face apel la Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național pentru sprijin în acest sens.

Conf.dr. arh. Sergiu NISTOR
Președinte al ICOMOS România

ANEXA

LISTA PARTICIPANTILOR LA DEZBATEREA CU TEMA: **Transferul patrimoniului fostei biserici a manastirii Cotroceni in noua sa constructie - in concordanta cu Carta de la Venetia ?**

Nr.	Nume, prenume	Profesie
1.	Virgil APOSTOL	Arhitect
2.	Ștefan BĂLICI	Arhitect
3.	Alexandru BELDIMAN	Arhitect
4.	Ioana BELDIMAN	Ist. arta
5.	Oliviu BOLDURA	Restaurator
6.	Alexandra CHILIMAN	Arhitect
7.	Hanna DERER	Arhitect
8.	Daniela ENESCU	Arhitect
9.	Adda GHEORGHIEVICI	Arhitect
10.	Sanda IGNAT	Arhitect
11.	Rodica MATEI	Ist. artă
12.	Doina MĂNDRU	Ist. arta
13.	Dan MOHANU	Restaurator
14.	Petru MORTU	Arhitect
15.	Monica MĂRGINEANU	Arhitect
16.	Mircea MUGESCU	Inginer
17.	Gheorghe NICULESCU	Fizician
18.	Dan NICOLAE	Arhitect
19.	Sergiu NISTOR	Arhitect
20.	Virgil NIȚULESCU	Arhlg.
21.	Ernest OBERLANDER	Istoric
22.	Ioan OPRIȘ	Istoric
23.	Corina POPA	Ist. arta
24.	Virgil POLIZU	Arhitect
25.	Lucian SĂNDULESCU	Arhitect
26.	Șerban STURDZA	Arhitect
27.	Răzvan THEODORESCU	Ist. arta
28.	Roxana THEODORESCU	Ist.arta
29.	Aurelian TRIȘCU	Arhitect